

Luleå kommun
Lulea.kommun@lulea.se

2023-06-16

1 (20)

Dnr-SI 2023:1635

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Ormbergsskolan i Luleå kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning vid Ormbergsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i *låg utsträckning* eller i *flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i *hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Ormbergsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn skapar forum för kollegial samverkan.

Undervisning

Undervisningen främjar i *hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att analysera och problematisera avvikelser och skillnader i betyg och bedömningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **29 mars 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:1635) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn vid Ormbergsskolan leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att rektorn och den biträdande rektorn följer upp skolans resultat, värdegrundsarbete och till viss del undervisningens genomförande. Utifrån uppföljning och analys av skolans samlade resultat beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder samt hur resurser ska fördelas. Rektorn leder en organisation där arbets- och förhållningssätt är tydliga. Däremot visar granskningen att strukturerad kollegial samverkan delvis saknas.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat och värdegrundsuppdrag systematiskt. Omdömen och betyg följs kontinuerligt upp via skolans digitala plattform, samt genom data från screeningar, kartläggningar och nationella prov. Det finns fastställda avstämningar för uppföljningsarbetet, som vid mitterminsavstämningar och vid termins- och läsårsslut. Officiell statistik från Skolverket¹ visar att Ormbergsskolan under flera år uppvisat en god måluppfyllelse. I de fall en grupp elever har lägre måluppfyllelse görs intensivinsatser på gruppnivå, genom stöttning och handledning av speciallärarna. Rektorn har även sett en stark koppling mellan lägre måluppfyllelse och hög frånvaro vilket föranlett till en systematisk analys av närvarostatistik samt ett aktivt samarbete med vårdnadshavare för att i tid upptäcka elever som inte går till skolan.

Granskningen visar att eleverna i hög grad är delaktiga i uppföljningsarbetet. För att kartlägga hur eleverna har det på skolan genomför personalen trygghetsvandringar med eleverna. Vidare analyseras hur eleverna svarat i enkäter, såsom Skolenkäten²

¹ Andelen elever i årskurs 6 som uppnått godkända betyg i alla ämnen vid Ormbergsskolan varierade mellan 81,6 och 89,7 procent under läsåren 2019/20 till 2021/22. Under samma period varierade det genomsnittliga resultatet för riket mellan 72,4 och 73,7 procent. Den genomsnittliga betygspoängen i matematik för elever i årskurs 6, läsåret 2021/22 vid Ormbergsskolan var 15,4, jämfört med rikets 12,5.

² Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://www.skolverket.se> under fliken "Skolutveckling".

samt skolans trygghetsenkät. Flickors och pojkars svar jämförs för att utläsa eventuella skillnader och mönster. Vidare träffas skolans trygghetsteam veckovis och följer upp aktuella händelser. Skolan har även väl fungerande elevråd en gång i månaden där rektorn träffar elevrepresentanter från respektive klass. På elevråden diskuteras frågor som främst rör trygghet och studiero.

Rektorn följer till viss del upp undervisningens genomförande. Rektorn ställer frågor om undervisningen vid olika forum, exempelvis i möten med lokala elevhälsan och förstelärare, samt på personalens medarbetarsamtal och i samband med lektioner som rektorn besöker. Rektorns ambition är att besöka varje klass cirka en gång i månaden men framhåller att det periodvis är svårt att hinna vara ute i verksamheten. Några lärare säger att de sällan eller aldrig får besök av rektorn och saknar rektorn som "pedagogisk ledare" och uttrycker att rektorn inte är involverad i någon planering av undervisningen.

Utifrån uppföljning och analys av skolans samlade resultat beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder samt hur resurser ska fördelas. Tillsammans med ledningsgruppen³ tar rektorn fram mål för läsåret samt konkreta aktiviteter kopplade till målen. I skolenhetens systematiska kvalitetsarbete för läsåret 2021/2022 framgår exempelvis att rektorn identifierat ett behov av att utveckla arbetet med trygghet och studiero. Som åtgärd har skolan den senaste tiden satsat på att göra lärmiljöer tillgängliga för alla elever, exempelvis genom skolans "Studioverksamhet", vilket beskrivs närmare under avsnittet *Trygghet och studiero*. Ytterligare en åtgärd utifrån analysen har varit att utveckla likabehandlingsarbetet på skolan. Rektorn har beslutat att förtydliga och förbättra det främjande och förebyggande arbetet mot kränkningar och att skolan mer systematiskt ska arbeta med diskrimineringsgrunderna. Vidare har rektorn och elevhälsan regelbundna "flexmöten" där de går igenom resursfördelning utifrån elevernas och klassernas stödbehov. Rektorn och elevhälsan utvärderar om resursfördelningen fyller sitt syfte och på medarbetarsamtal får samtliga lärare bedöma resultatet av arbetet. Några lärare uppger dock att det vid ledningsgruppsmötena fattas beslut som alla inte varit delaktiga i, ibland ändras också beslut utan att de förstår varför. Rektorn delar inte lärarnas bild, utan säger att allas

³ Representanter från låg- och mellanstadiet, elevhälsan och fritids.

röster får komma fram på ledningsgruppens möten i och med att samtliga arbetslag har sina representanter, och uppger därtill att utöver forum för diverse arbetsgrupper har all personal också möjlighet att tycka till själva, exempelvis i sina medarbetarsamtal. Skolinspektionen vill med bakgrund av detta framhålla vikten av att rektorn tydliggör för personalen hur de direkt eller indirekt är delaktiga och kan påverka på olika sätt, även om de inte är med i ledningsgruppen.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att jämställdhetsfrågor behandlas och integreras i centrala delar såsom trygghetsarbetet, undervisningen och analysen av skolans resultat. Exempelvis har skolans likabehandlingsgrupp arbetat fram ett årshjul med aktiviteter kopplade till diskrimineringsgrunderna, där jämställdhet ingår som ett tema. Skolan arbetar också medvetet med att miljön ska vara tillgänglig för alla elever och litteratur införskaffas utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I observationer och intervjuer framgår att lärarna fördelar talutrymmet genom att använda "namnstickor", och när lärarna planerar hur eleverna ska sitta i klassrummet, utgår de från individernas behov, inte utifrån kön.

Skolans samtliga resultat följs också upp utifrån kön så att könsmönster uppmärksammas. Det innefattar bland annat betygs- och kunskapsresultat, resultat avseende elevers trygghet och trivsel, anmälningar om kränkande behandling, samt hur elever svarar på Skolinspektionens enkät. Utifrån Skolverkets officiella statistik⁴ har flickorna vid Ormbergsskolan generellt högre måluppfyllelse än pojkarna, det är dock förhållandevis jämna resultat mellan könen i jämförelse med kommunen, riket samt över tid. Lärarna uppger att det överlag är många "högpresterande" elever på skolan och de har inte märkt någon tendens att pojkarna inte vill studera. En betydelsefull faktor är, enligt lärarna, att eleverna har vårdnadshavare som signalerar att skolan är viktig. I elevintervjuer berättar ett par elever att de pratat om jämställdhet, bland annat om könsrelaterade orättvisor. Eleverna upplever att de blir behandlade lika, dock vågar flickorna inte alltid räcka upp handen och av egen vilja är de ofta uppdelade på raster.

Ledning och organisation

Granskningen visar att det finns tydliga arbets- och förhållningssätt på skolan. Skolans organisation består av förstelärare, arbetslag, elevhälsa och trygghetsteam. Vidare har

⁴ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik>

skolan fungerade rutiner, exempelvis kring frånvarorapportering och arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Skolan har ordningsregler som är kända bland personal och elever. Rektorn har påbörjat ett arbete med att introducera nya lärare genom att ta fram samlade dokument för nyanställda med lektionsstrukturer, regler och rutiner, vilket tidigare saknats. Vidare har undervisningen på skolan ett starkt målfokus och en tydlig struktur, som bland annat är resultatet av ett flerårigt utvecklingsarbete kring tillgängliga lärmiljöer, som skolans speciallärare drivit. Dessutom har skolan väl fungerade mötesstrukturer för sambedömning och bedömningsdiskussioner som beskrivs vidare i avsnittet *bedömning och betygsättning*.

Granskningen visar att lärarnas möjligheter till kollegial samverkan ändå är begränsad. Av intervjuer med lärare framgår att samverkan med elevhälsan fungerar väl, men flera lärare uppger att möjligheten till kollegial samverkan, lärarna emellan inte är tillräcklig. Lärarna på Ormbergsskolan är organiserade i arbetslag: ett för fritidshemmet, ett för lärare i praktiskt-estetiska ämnen, ett för årskurserna F-3, samt ett för årskurserna 4-6. Inom arbetslagen brukar lärarna på eget initiativ dela med sig av material och planeringar mellan varandra, stämma av kring provtillfällen och kliva in i varandras klasser om någon är frånvarande. Ormbergsskolan har ett pedagogiskt forum; "De pedagogiska torsdagarna", som sker varannan vecka, under en timme. I detta forum tas det upp ämnen som berör samtliga lärare, men arbetslagen är för det mesta uppdade; lågstadiet arbetar i nuläget med kooperativt lärande, medan mellanstadiets fokus är betyg och bedömning. Personalen har inga övriga träffar över stadierna för att planera gemensamma projekt, exempelvis finns i nuläget ingen fadderverksamhet eller dylikt. Samverkan minskade under pandemin och har inte kommit gång efter det. Flera lärare efterlyser mer samarbete för att skapa en större "vi-känsla" på skolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn skapar forum för kollegial samverkan.

Trots att skolan har tydliga arbets- och förhållningssätt, finns få strukturerade forum för lärarna att samverka, lära av varandra och planera verksamheten. Skolinspektionen bedömer därav att rektorn behöver strukturera den kollegiala samverkan ytterligare.

Rektorn är skolans pedagogiska ledare och ansvarar för att kunskapsöverföring, utveckling och lärande står i centrum. För att på bästa sätt skapa en helhetssyn kring

skolans utvecklingsarbete behöver rektorn organisera verksamheten så att lärarsamarbete gynnas. Det kräver att det finns en fungerande struktur för samarbetet.⁵

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn skapar ett forum för kollegial samverkan, om möjligt stadieövergripande, för att diskutera frågor exempelvis rörande utvecklingen av undervisningen eller gemensamma förhållningsätt kring trygghet och studiero. Forumet kan med fördel vara en del av den redan fungerande mötesstrukturen (förslagsvis vid APT eller "De pedagogiska torsdagarna") men det är viktigt att samverkan lärarna emellan inte prioriteras bort. I förlängningen möjliggör diskussioner i ett sådant forum att det skapas en tydligare samsyn på skolan och att strategier och idéer kan spridas i kollegiet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar *i hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att undervisningen vid Ormbergsskolan är varierad och eleverna ges ett aktivt lärarstöd. På skolan har man arbetat fram en tydlig lektionsstruktur. Eleverna vet syftet med olika arbetsmoment och lärarna förklarar hur de överensstämmer med innehållet i läroplanen. Vidare har lärarna höga förväntningar på eleverna och undervisningen anpassas så att den stimulerar och utmanar alla elever, oavsett hur långt de kommit i sin

⁵ Höög, J. & Johansson, O. (red.) (2014) *Framgångsrika skolor – mer om struktur, kultur och ledarskap*, Lund: Studentlitteratur.

Jarl, M, Blossing, U & Andersson, K (2017) *Att organisera för skolframgång: Strategier för en likvärdig skola*, Stockholm Natur och Kultur, s 80 ff.

kunskapsutveckling. Det finns även utrymme för eleverna att reflektera över sitt lärande samt att utvärdera och tycka till om undervisningen.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Variation och stimulans

Granskningen visar att undervisningen består av olika typer av uppgifter och aktiviteter så att det blir en god variation och balans. Lektionerna börjar ofta med lärarledda genomgångar följt av att eleverna arbetar enskilt, i grupper eller i par där de diskuterar arbetsuppgifter eller hjälps åt att lösa problem. Det kan exempelvis handla om problemlösning i matematik, att bygga saker tillsammans i digitala spel, diskutera texter, eller att läraren genomför förhör av glosor i helklass. Flera av lärarna framhåller att de vill synliggöra att eleverna kan tänka olika, och att syftet många gånger är att lyfta olika tankar och diskutera, istället för att enbart "ha alla rätt". Eleverna arbetar med olika läromedel och tekniker, så som digitala presentationer, videopresentationer och läroböcker, ibland arbetar de ämnesövergripande.

Eleverna ges ett aktivt lärarstöd så att de förstår, kommer igång med sitt skolarbete och bibehåller sitt engagemang. Lärare, speciallärare och i förekommande fall resurspersoner arbetar aktivt för att hjälpa eleverna i deras arbete. Vid lektionsobservationer räcker eleverna upp händerna eller skriver upp sig på en "hjälplista" om de behöver hjälp, vilket skyndsamt uppmärksammas. Personalen rör sig även runt i klassrummet och upptäcker elever som behöver stöttning att komma vidare. Eleverna uppmuntras genomgående av både lärare och resurspersoner, både när de har avslutat en uppgift eller svarat rätt på en fråga.

Struktur och målfokus

Undervisningen är strukturerad, med tydliga inledningar, sammanhang i genomgångar, och till stor del genomtänkta avslut. Såväl lärare som elever och elevhälsa uppger att lektionerna har en tydlig struktur. Skolan har en gemensam manual som beskriver lektionsstrukturen med inledning och avslut, initierat av skolans speciallärare. Bland annat är lektionsupplägget vid varje lektion uppskrivet på tavlan. Där framgår vilka moment eleverna ska arbeta med och vad de sedan ska fortsätta med när respektive moment är klart. Eleverna uppger i intervjuer att det är tydligt vad de ska göra, exempelvis kan det på tavlan stå "matte huvudräkning", och sedan vilka sidor de ska jobba med. Flera lärare presenterar även innehållet muntligt, och eleverna har möjlighet att ställa frågor. Lektionerna som observerats avslutas av lärarna på olika sätt. Några lärare sammanfattar lektionens innehåll, och vid några lektionsavslut berättar läraren om vad eleverna ska arbeta med vid nästa lektion.

Granskningen visar att det är tydligt för eleverna vad som är syftet med olika arbetsmoment och hur de överensstämmer med målen i läroplanen. I intervjuer med lärare och elever framgår att de flesta lärare brukar visa planeringen och målet inför nya arbetsområden, medan någon synliggör målet för varje lektion. Lärarna brukar berätta om läroplanen och förklara hur det hör ihop med det eleverna ska göra. De är även tydliga med vad de förväntar sig av eleverna. Lärarna uppger att eleverna ofta har svårare att förstå meningen med kunskapsmomenten i vissa ämnen, exempelvis i samhällskunskap och historia, och att man då behöver förklara och förtydliga än mer. Eleverna uppger att lärarna ibland förklarar den vardagliga nyttan med kunskaperna, för att de ska förstå varför området de ska arbeta med är viktigt att kunna.

Förväntningar, stimulans och utmaningar

I undervisningen har lärarna genomgående höga förväntningar på eleverna. Såväl lärare som elevhälsa och rektor uttrycker att eleverna är centrum för verksamheten och att skolan upprätthåller en känsla av att tro på eleverna. Eleverna berättar att de lär sig mycket i skolan och lärarna "peppar" dem i skolarbetet, utmanar dem och uppmuntrar dem att tänka själva genom ledtrådar och frågor för att de ska klara av att lösa uppgifter själva. Inför prov eller svåra uppgifter brukar lärarna säga "det här klarar ni", eller "om du läser igen och tänker lite så fixar du det", vilket läraren oftast har rätt i, berättar eleverna. Även vid lektionsobservationerna observeras att lärarna utmanar elevernas tänkande. Vid en matematiklektion noteras exempelvis att läraren ber en elev att noga läsa igenom uppgiften, och sedan bestämma vilken information som är viktig för att kunna lösa den. Vidare ställer lärarna frågor utan givna svar, så som "hur skulle du ha gjort om du var karaktären i boken?" eller genom att ställa frågor som uppmuntrar till reflektion eller värdering så som "vilken årstid tycker du bäst om och varför?"

Anpassning av innehåll och arbetssätt

Undervisningens innehåll och arbetssätt är anpassat till aktuell elevgrupp så att arbetet stimulerar och utmanar alla elever. Även om lärare uppger att det är en utmaning att balansera och hitta arbetssätt så att det passar alla visar granskningen att lärarna medvetet varierar och anpassar lektionerna så att alla elever, oavsett förutsättningar, kan lära sig och visa sina kunskaper på olika sätt. Ett exempel som framkommer i lärarintervjuer är att en elev kan få skriva meningar kring vad som syns på en bild medan en annan kan få skriva en berättelse kring samma bild. I matematik är grunden ofta densamma för alla, men det finns ofta extrauppgifter och uppgifter på svårare nivåer för elever som lär sig snabbt och behöver ännu mer utmaningar. Det framkommer av elevintervjuer att eleverna brukar få berätta vad de kan innan de börjar arbeta med ett område, vilket eleverna tycker är bra. Om en eller flera elever har svårt med en

uppgift eller övning, vissa ämnen eller skolarbetet generellt, får lärarna stöd av elevhälsan för att hitta extra anpassningar, både det som kan hjälpa individen men framförallt vad som kan fungera på gruppnivå. Vidare har eleverna även möjlighet att arbeta i "Studion", vilket är ett klassrum med färre visuella intryck och platser med avskärmningar, motionscyklar och övriga hjälpmedel. Några platser i "Studion" är bokade för specifika elever. Rummet är dock öppet för samtliga elever på skolan om behov uppstår, exempelvis om en elev behöver längre tid för att skriva prov. Elever som arbetar i "Studion" har med sig instruktioner för att eleven, lärarna och eventuella resurspersoner ska veta vad eleven ska göra under den aktuella lektionen.

Reflektion och delaktighet

I undervisningen finns det utrymme för eleverna att reflektera över sitt eget lärande och eleverna ges i undervisningen strategier för hur de kan lära sig på bästa sätt. För att hitta egna strategier uppger en lärare att hen exempelvis brukar fråga eleverna; "Hur gjorde du när du läste? Gjorde du på något nytt sätt?" vilket gör att de andra klasskamraterna kan bli inspirerade att testa något nytt. Vidare får eleverna syn på sin egen progression på olika sätt. Lågstadiets elever skriver loggbok varje vecka. I den skriver eleverna vad som varit roligt, vad de lärt sig, vad som varit svårt samt vad de behöver träna mer på. I slutet av terminen och läsåret summerar eleverna ihop vad de lärt sig och loggböckerna sparas hela lågstadiet. Även på mellanstadiet får eleverna reflektera över sitt lärande på olika sätt. En lärare lyfter att eleverna på engelskan skriver i en bok de kallar "The book about me". Den sparas genom åren och i årskurs 6 får de göra en ny. De får sedan titta i den och upptäcka hur skrivandet har utvecklats. En annan lärare berättar att hen sparar alla uppsatser från och med årskurs 4 och gör häften som de får ta med sig när de går ut årskurs 6. Vidare arbetar lärarna i mellanstadiet med matriser som visar vad eleverna ska lära sig, och eleverna får "kryssa i" vad de anser att de utvecklat eller ännu inte utvecklat. Inför utvecklingssamtalen får eleverna tänka efter vad de behöver träna mer på. Lärare och elever uppger att lärarna kontinuerligt tydliggör för eleverna vilken nivå de befinner sig på, exempelvis kan de visa att de har en bit kvar för att komma upp på "a-nivå" och berättar vad de behöver göra för att uppnå ett visst betyg. Eleverna som går i årskurs 6 uppger i intervjun att de flesta betygen de fick stämde överens med vad de hade förväntat sig.

Metoder för planering och utvärdering av undervisningen

I undervisningen ingår metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Av intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna återkommande utvärderar undervisningen. Eleverna får berätta vad de tycker om undervisningen och vad de lärt sig genom att visa med tumme upp/ner, svara på enkäter, skriva reflektioner i loggbok, på whiteboards eller post-it lappar samt genom

att berätta. Eleverna har även en "klasslåda" där de anonymt kan lyfta saker de vill ändra på. Synpunkterna tas vidare till klassrådet, och elevernas synpunkter kan sedan påverka det kommande arbetet. Lärarna är lyhörda och flexibla för elevernas förslag på arbetssätt och moment, och de är fria att påverka inom vissa ramar. Eleverna upplever att de kan påverka vissa delar av undervisningen, såsom svårighetsgrader och vilka böcker de vill arbeta med, medan andra lektioner upplevs mer styrda av läraren.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skolinspektionens sammanfattade motivering är att det finns ett samlat och aktivt arbete för att skapa trygghet och studiero med både främjande, förebyggande och åtgärdande insatser som eleverna är väl involverade i. Elevernas upplevelse av studiero och trygghet följs regelbundet upp och förbättringsåtgärder vidtas.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Skolans arbete med studiero

Av intervjuer och observationer framgår att det finns ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna deltar i. För att främja en god studiero finns personal nära och hjälper elever som behöver stöd. Lärarna tar emot eleverna på morgonen och eleverna lägger undan sina mobiltelefoner på en avsedd plats. Studieron främjas även genom skolans gemensamma rutiner. Lärarna arbetar medvetet med tydlighet och struktur på lektionerna, vilket gör att eleverna vet vad de ska göra, och eleverna känner igen sig, oavsett vilken personal de möter. Eleverna har bestämda platser såväl i klassrummet som i matsalen, vilket ger ett lugn och eleverna kan därmed ägna sig åt sina

uppgifter. Eleverna har även möjlighet att sitta ifred vid behov, de kan exempelvis arbeta i "Studion".

Rektorn och lärarna lyssnar på elevernas uppfattning kring hur de upplever studieron. För att kartlägga och följa upplevelsen av studiero svarar eleverna på en enkät som följs upp med regelbundenhet. I Skolenkäten från 2022⁶ skattar eleverna men framför allt flickorna, lägre på studiero än på de övriga frågeområdena. Detta är ett resultat som rektorerna reagerat på. De poängterar att studiero kan innebära olika saker för olika individer, en elev kan tycka att det är studiero i ett tyst rum medan samma tysta rum är en störande miljö för en annan. Vidare har personalen tillsammans med eleverna tagit fram regler och ramar för hur lektionerna ska vara. Reglerna diskuteras kontinuerligt med eleverna, ibland flera gånger om dagen, och eleverna är snabba på att reagera om det blir oordning. När Skolinspektionen frågar eleverna kring hur de upplever studieron blir svaren lite olika. Några tycker att det för det mesta är lugnt, medan andra tycker att lektionerna kan vara stökiga ibland. Även lärare tycker att det kan variera från dag till dag. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer iakttas att lärare ibland påminner eleverna att räcka upp handen eller att de behöver föra samtal i lägre samtalston. Lärarna kan även "hyscha", göra handtecken eller säga elevernas namn, vilket för det mesta ger resultat. Studieron är generellt god på de flesta granskade lektioner, med några undantag av oövakade stunder eller övergångar mellan lektioner och lärarbyten. På mellanstadiet har eleverna ibland lärarbyte mitt under ett arbetspass. Skolinspektionen noterar att det vid vissa av dessa lektioner uppstår tillfällig oordning vid överlämnandet av ledarskapet.

Arbete för trygghet

Skolan har ett medvetet förebyggande, främjande och åtgärdande arbete med att skapa trygghet vilket eleverna är delaktiga i. Elever berättar i intervjuer att kuratorn gjort övningar med eleverna som handlar om trygghet, att man ska våga stå upp för sig själv och vad man tycker. Vidare arbetar skolan aktivt med ansvar och relationsbyggande via "Kombus". Eleverna turas om att vara "Kombusar", de blir då "extra viktiga"

⁶ Området *studiero* (Elever vid Ormbergsskolan i årskurs 5, 2022) har indexvärdet 5,1. Övriga skolor i Luleå kommun har indexvärdet 5,2 och samtliga skolenheter har indexvärdet 5,6. Flickorna vid Ormbergsskolan har indexvärdet 4,6 jämfört med pojkarna som har indexvärdet 5,4.

och får ta ansvar under raster och lektioner genom att exempelvis plocka fram och ta bort material och tänka på att vara en bra kompis. Vidare finns det gemensamma förhållningssätt hos elever och personal i arbetet med att upprätthålla en god skolmiljö, exempelvis genom skolans ordningsregler som är väl förankrade. Eleverna ger några olika exempel på regler; man får inte slåss, brottas eller retas, inte springa i korridoren eller hoppa från träd. Lärarna berättar att de har en åtgärdsrutin som de konsekvent följer och att de är samspelade och hjälper varandra vid incidenter. I skolans kvalitetsrapport för 2021/2022 beskrivs att skolans trygghetsteam arbetar med att förtydliga rutiner för en mer likvärdig syn på hur olika slags ärenden ska hanteras. Detta för att se till att misstänkta kränkningar rapporteras in i högre utsträckning och att de dokumenteras på korrekt sätt. Rektorn uppger att siffrorna antyder att det är en viss typ av ärenden som anmäls, där i huvudsak pojkar hamnat i konfliktsituationer och blivit utsatta för kränkande behandling,

För att kartlägga nuläget avseende elevernas upplevelse av trygghet genomförs bland annat enkäter och trygghetsvandringar med eleverna på skolan. Av dessa har det framkommit att elever upplever vissa platser som mindre trygga. Dessa var bland annat toaletter och lås samt omklädningsrum och skolgård. Kopplat till elevernas upplevelser genomför skolan ändamålsenliga åtgärder. Rektorerna berättar att de exempelvis ordnat fler belysningspunkter på skolgården och det numera finns skilda toaletter för flickor och pojkar, samt har de haft kontakt med lokalförvaltningen för att försöka ordna en bättre miljö i omklädningsrummen. Rektorerna för en dialog med elevrådet och återkopplar kring vilka åtgärder som vidtagits.

Av elevintervjuer framgår att mobbing inte är ett problem på skolan, även om det ibland förekommer bråk. Det finns vuxna tillgängliga i skolans gemensamma lokaler och på skolgården som eleverna kan prata med om incidenter uppstår, även om några elever uppfattar att lärarna ibland gör olika vid konflikter. Eleverna i låg- och mellanstadiet har ibland raster tillsammans där de leker och spelar fotboll med varandra. Den biträdande rektorn, som leder trygghetsarbetet på skolan, uppger att trygghetsgruppen förra året införde temadagar utifrån diskrimineringsgrunderna och här näst kommer skolan att arbeta med HBTQ-frågor.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att rektorn ger lärarna goda förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg genom ämnesnätverk, bedömningsdiskussioner och samrättning. Lärarna använder varierade metoder för likvärdiga bedömningar och får kompetensutveckling inom området. Rektorn analyserar elevernas resultat och reagerar på avvikelser i elevernas omdömen och betyg, däremot görs ingen djupare analys eller problematisering av vad avvikelserna beror på.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer och dokumentstudier.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Det framgår av granskningen att skolan har ett välfungerande arbete med att kvalitetssäkra bedömningar och betyg. Rektorn har sett till att det finns avsatt tid och forum för bedömningsdiskussioner för samtliga lärare och uppger att de varje år har avsatt dagar för bedömningsdiskussioner, där lärarna arbetar i sina arbetslag. Vidare finns det kommungemensamma ämnesnätverk som fokuserar på ämnena svenska, engelska och matematik. Kommungemensamma nätverk för de praktiskt-estetiska ämnena har funnits sedan länge och startades på initiativ av närliggande skolor. Vidare har skolenheten ett strukturerat arbete med sambedömning när de nationella proven rättas. Rektorn önskar att fler skolor skulle vara involverade i sambedömningen av nationella prov. Skolinspektionen ser positivt på att rektorn arbetar för att fler skolenheter involveras i sambedömning.

Rektorn ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Exempelvis används Skolverkets kartläggningsmaterial, matriser och bedömningsstöd. Vidare använder sig lärarna av varierade examinationsmetoder och eleverna har möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt utifrån sina individuella

förmågor. Det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete på skolan kring betyg och bedömning för att alla lärare ska hålla sig uppdaterade. Exempelvis har personalen arbetat med att implementera kursplaner och Lgr 22. Personalen har även arbetat med språkutvecklande arbetssätt såsom Skolverkets material "Att läsa och förstå" och en av förstelärarna har gått Läslyftets handledarutbildning.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn vid Ormbergsskolan följer upp och analyserar elevernas kunskapsresultat, däremot görs ingen djupare analys av skillnader i lärarnas bedömningar. Rektorn analyserar förvisso kring skillnader i omdömen och betyg mellan olika ämnen, årskurser och elevgrupper samt hur nationella ämnesprov och omdömen och betyg följer varandra. För läsåret 2021/2022 fann rektorn skillnader avseende betyg mellan ämnen samt beroende på vilka lärare eleverna haft. En av förklaringarna enligt rektorn, är att det var en period med hög personalfrånvaro, vilket gjorde att särskilt stöd för elever inte fungerade optimalt. Rektorn uppger att resultaten nu höjts i takt med att åtgärder satts in.

Däremot görs ingen djupare analys eller problematisering av vad avvikelserna beror på. Lite talar för att rektorn undersöker om skillnaderna i betygsättningen beror på att lärarna använder olika måttstockar, bedömer eleverna på olika sätt eller tolkar styrdokumentet olika. Rektorn ser att avvikelserna kan förklaras av att elever och elevgrupper når betygskriterierna i olika utsträckning, men problematiserar inte detta för att ta reda på huruvida avvikelserna också kan botten i att lärare tolkar betygskriterierna olika.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att analysera och problematisera avvikelser och skillnader i betyg och bedömningar.

Granskningen visar att rektorn, i sin analys reagerar på skillnader i omdömen och betyg mellan olika ämnen, årskurser och elevgrupper. Däremot problematiseras inte avvikande mönster. Skolinspektionen bedömer därför att arbetet behöver utvecklas ytterligare, till att rektorn djupare analyserar lärarnas bedömningar och betygsättning samt problematiserar de framkomna förklaringarna.

Rektorn har, förutom att analysera eventuella avvikelser, även ett ansvar för att undersöka om eventuella skillnader kan bero på att lärarna har olika tolkningar av

styrdokument, eller att de bedömt och vägt samman elevprestationer på olika sätt. Rektorn behöver undersöka om det finns förklaringar som kan kopplas till lärarnas kompetens eller eventuell osäkerhet i bedömning och betygssättning. Omdömen och betyg ska spegla elevernas faktiska kunskaper, även i de årskurser där det inte sätts betyg. Detta som ett steg i att säkra likvärdiga betyg för eleverna.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorns analysarbete gällande bedömningar och betyg utvecklas till att även inkludera skillnader mellan lärarnas omdömen och betyg i olika klasser, mellan omdömen och betyg och resultat på nationella prov, mellan flickor och pojkar och andra elevgrupper. För att göra detta behöver rektorn föra strukturerade diskussioner med lärarna. Det är viktigt att reflektera över om omdömena eller betygen glider iväg i någon riktning. Exempel på frågor som rektorn och lärare kan diskutera är; "När är avvikelser motiverade och när är de omotiverade? och "Är det rimligt att flickor/pojkar/andra elevgrupper genomgående har högre/lägre betyg i vissa ämnen?". Utifrån en problematisering av de funna förklaringarna, behöver rektorn identifiera behov, och se till att relevanta insatser genomförs och därefter följa upp dem för att utvärdera insatserna.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av utredaren Robert Sondell.

I handläggningen av ärendet har även utredarna Kajsa Wennberg (föredragande), Isabelle Brännlund och undervisningsrådet Agnetha Burström medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Nio lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn.
- Dokumentstudier. De dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 16-17 maj 2023. Besöket genomfördes av Kajsa Wennberg och Isabelle Brännlund.

Ormbergsskolan är en kommunal grundskola i Luleå kommun. Vid skolenheten bedrivs verksamhet för elever från förskoleklass upp till årskurs 6 samt fritidshem. Vid tiden för granskningen har skolan 283 elever och andelen legitimerade lärare med behörighet är 86,6 procent. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Skolan har ett lokalt elevhälsoteam bestående av rektorn, biträdande rektor, skolsköterska och kurator.